

Sygn. akt I ACa 213/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Popek
Protokolant	st.sekr.sądowy Dorota Kabala

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa R. O. i M. O.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej (...) (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 30 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 256/13

I. z apelacji obydwu stron zaskarżony wyrok zmienia w punktach 1,2,3,4 i 8 w ten sposób, że:

- 1) zasądzone w punktach 1 i 3 kwoty odszkodowania w wysokości po 63.000 zł obniża do kwot po 26.000 (dwadzieścia sześć tysięcy) zł,
- 2) zasądza odsetki ustawowe od zasądzonych na rzecz powodów kwot zadośćuczynień i odszkodowań od dnia 6 marca 2010r.,
- 3) obniża nakazaną do ściągnięcia na rzecz Skarbu Państwa od pozwanego kwotę 16.368,20 zł do kwoty 13.168,20 (trzydzieści tysięcy sto sześćdziesiąt osiem 20/100) zł;

II. w pozostałej części apelację pozwanego oddala;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu poniesione przez strony w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 213/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Lublinie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 grudnia 2013 r. sprawy z powództwa R. O. i M. O. przeciwko (...) Spółce Akcyjna(...) (...) z siedzibą w W. o odszkodowanie i zadośćuczynienie zasądził od pozwanego

- 1) na rzecz powódki R. O. tytułem odszkodowania kwotą 63 000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 maja 2013r. do dnia zapłaty i
- 2) tytułem zadośćuczynienia kwotą 80 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 maja 2013r. do dnia zapłaty;
- 3) na rzecz powoda M. O. tytułem odszkodowania kwotą 63 000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 maja 2013r. do dnia zapłaty i
- 4) tytułem zadośćuczynienia kwotą 83 000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 maja 2013r. do dnia zapłaty ;
- 5) w pozostałym zakresie powództwo oddalił;
- 6) zasądził od pozwanego na rzecz powodów po 3 617zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
- 7) nakazał ściągnąć od pozwane na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 16 368,20zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od których powodowie byli zwolnieni.

Apelację od tego wyroku wniosły obydwie strony.

Pozwany zaskarżył wyrok w całości, za wyjątkiem rozstrzygnięć o zasądzeniu zadośćuczynienia na rzecz powodów - pkt II i IV wyroku, z tym że w stosunku do powoda w części do kwoty 50 000zł. Natomiast zaskarżył wyrok w części zasądzonej zadośćuczynienie na rzecz powoda w części ponad 50 000zł, a zatem co do kwoty 33 000zł. Natomiast rozstrzygnięcia dotyczące zasądzenia na rzecz powodów odszkodowań na podstawie art. 446 § 3 kc i rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach postępowania pozwany zaskarżył w całości.

Pozwany zarzucał Sądowi:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 446 § 4 kc poprzez błędną wykładnię prowadzącą do uznania, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia należnego powodowi będzie kwota w wysokości 100 000zł, z uwzględnieniem kwot wypłaconych przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego, podczas gdy zasądzona na rzecz powoda kwota zadośćuczynienia jest w ocenie pozwanego wygórowana i nie może zostać uznana jako utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i stopie życiowej społeczeństwa;

- art. 446 § 3 KC poprzez błędną jego wykładnię i zastosowanie, polegające na przyjęciu przez Sąd I Instancji, iż:

a/ doszło po stronie powodów do znacznego pogorszenia się ich sytuacji majątkowej na skutek śmierci ojca i męża mimo niewykazania przez stronę powodową sytuacji majątkowej rodziny przed śmiercią ojca i męża stron;

b/ że zasadnicze znaczenie przy ocenie zasadności roszczenia powodów w tym zakresie ma wymiar szkody o charakterze niemajątkowym i utrata świadczeń niepoliczalnych oraz pogorszenie się ich stanu zdrowia;

2. Błąd w ustaleniach faktycznych prowadzący do:

- pominięcie przy ustalaniu zakresu i charakteru szkody majątkowej powodów faktu, iż ich stan zdrowia psychicznego nie ma aktualnie wpływu na potencjalne pogorszenie się ich sytuacji;

- pominięcie przy ustalaniu zakresu szkody w postaci pogorszenia się sytuacji majątkowej powodów faktu, iż zmarły nie wykazywał żadnych dochodów do opodatkowania, a środki jakie wykladał na utrzymanie rodziny pochodziły ze źródeł nieujawnionych fiskusowi.

- pominięcie przy ustalaniu zakresu szkody w odniesieniu do powódki faktu, iż uzyskuje ona aktualnie dochody na tym samym poziomie co przed śmiercią męża, a fakt ewentualnej utraty pracy w dotychczasowym zakładzie pracy nie ma związku przyczynowego ze zdarzeniem i nie powinien wpływać na ocenę roszczenia;

- pominięciu przy ustalaniu zakresu szkody w odniesieniu do powoda faktu, iż uzyskuje on aktualnie dochody z tytułu świadczonej pracy, a zatem jego aktywność zawodowa i życiowa po stracie ojca nie została ograniczona;

Pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- oddalenie powództwa co do kwoty 63 000 zł z tytułu odszkodowania zasądzonego powódce;

- oddalenie powództwa co do kwoty 63 000 zł z tytułu odszkodowania zasądzonego powodowi,

- oddalenie powództwa w części ponad zasądzoną kwotę 50 000 złotych czyli co do kwoty 33 000 zł z tytułu zadośćuczynienia zasądzonego powodowi;

- zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu.

Powodowie wnieśli apelację w części oddalającej powództwo o zasądzenie odsetek od zadośćuczynienia i odszkodowania od dnia 6 marca 2010r.

Zarzucili Sądowi pierwszej instancji:

1. naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów,

2.naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 14 § 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w związku z art. 481 kc poprzez jego niezastosowanie, co spowodowało zasądzenie odsetek od daty 18.05.2013 r. r. co do zadośćuczynienia i odszkodowania w przypadku obojga powodów,

3.naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 229 kpc poprzez pominięcie przez Sąd, okoliczności przyznania przez stronę pozwaną, że otrzymała roszczenie pełnomocników powodów — firmy (...) sp. j. z dnia 29 stycznia 2010 r;

Powodowie wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie terminu wymagalności roszczeń poprzez zasądzenie na ich rzecz od pozwanego od zasądzonych kwot zadośćuczynienia i odszkodowania odsetek zwłoki od dnia 6 marca 2010 r. do dnia zapłaty na rzecz każdego z powodów. Ponadto wnosili o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu za II instancję,

Sąd Okręgowy ustalił, że T. O. i K. O. pozostawali „dobrym, zgodnym” małżeństwem od dnia 29 sierpnia 1992 roku. Z małżeństwa posiadali syna, urodzonego w dniu (...).

W dniu 30 listopada 2009 roku w miejscowości K. K. O. potrącony został przez samochód prowadzony przez R. B., który wyrokiem Sądu Rejonowego II Wydział Karny z dnia 9 listopada 2011 roku, w sprawie o sygn. akt II K 61/11, uznany został za winnego przestępstwa wypadku komunikacyjnego i skazany. R. B. nie zachował należytej ostrożności, jadąc z nadmierną prędkością, nie mniejszą, niż 90 km/h przy dopuszczalnej w tym miejscu prędkości wynoszącej 50 km/h, niedokładnie obserwując sytuację przed pojazdem, zbliżając się do oznakowanego przejścia dla pieszych, nie ustąpił pierwszeństwa znajdującemu się na przejściu m. in. K. O., w wyniku czego nieumyślnie doprowadził do

jego potrącenia, co skutkowało powstaniem u K. O., wielonarządowych obrażeń ciała skutkujących zgonem na miejscu zdarzenia (dowód: wyrok, k. 125-126; okoliczność bezsporna).

Sprawca szkody posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadacz pojazdów mechanicznych w (...) Spółce Akcyjnej (...) (...) z siedzibą w W. (dowód: polisa, k. 33 akt szkody; okoliczność bezsporna).

K. O. pracował jako kierowca i mechanik samochodowy. Bardzo często wyjeżdżał także za granicę, początkowo do Niemczech, a następnie do Wielkiej Brytanii, podejmując się prac dorywczych w branży budowlanej. Podczas pobytu w Polsce wykonywał różnego rodzaju prace związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, tj. bieżące naprawy i remonty domu, budynków gospodarczych oraz samochodu. (dowód: zeznania powódki R. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:25:52 do godz. 00:37:33; 230-230v oraz zeznania powoda M. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:12:41 do godz. 00:25:52; 230v; okoliczność bezsporna).

Małżonkowie O. byli nadto współwłaścicielami gospodarstwa rolnego o pow. 1,98 ha fizycznym.

M. O. uczył się w liceum ogólnokształcącym w W. (dowód: zeznania powoda M. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:12:41 do godz. 00:25:52; 230v; okoliczność bezsporna).

Po śmierci ojca miał problemy z nauką. Do tej pory, odczuwa osamotnienie, spowodowane utratą ojca (dowód: zeznania powoda M. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:12:41 do godz. 00:25:52; 230v; okoliczność bezsporna).

Biegli stwierdzili u niego występowanie objawów depresyjnych. Bezpośrednio po zdarzeniu, pojawiła się u niego reakcja żałoby, zaliczana do zaburzeń adaptacyjnych o przeciętnym nasileniu objawów. Początkowo pojawiły się przeżycia lękowe, niepokój, natłok myśli o pesymistycznej treści, poczucie krzywdy i złości na sprawcę wypadku, płaczliwość, poczucie wyczerpania nerwowego oraz ograniczania kontaktów na kilka miesięcy, rozpamiętywanie śmierci ojca. Jednakże nie towarzyszyła temu dezorganizacja funkcjonowania, ani wypadnięcie z dotychczasowych ról społecznych.

Biegli sądowi podkreślili, że M. O. przeżył reakcję żałoby adekwatną do czasu trwania (jeden rok). Obecnie śmierć ojca nie wpływa na jego funkcjonowanie w życiu codziennym, ani zawodowym.

Mając na uwadze powyższe, biegli sądowi zaopiniowali, że M. O. doznał 5-cio %-owego długotrwałego uszczerbku na zdrowiu

Po śmierci ojca, M. O. podjął naukę w systemie zaocznym w Wyższej Szkole (...) w L., uiszczając kwotę 650 zł za semestr, mimo iż, zamierzał podjąć naukę w systemie dziennym (dowód: dowody wpłaty, k. 103-104, 106; okoliczność bezsporna). Ponadto od dnia 1 grudnia 2011 roku do dnia 30 listopada 2018 roku zatrudniony został w firmie (...) Z. K. w C. za wynagrodzeniem 1.633,91 zł netto miesięcznie na stanowisku stolarza (dowód: zaświadczenie o zarobkach, k. 135; okoliczność bezsporna). Poza obecną pracą podejmował nadto różnego rodzaju prace dorywcze, takie jak: zbieranie owoców, pomoc w pracach gospodarskich u sąsiadów (dowód: zeznania powoda M. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:12:41 do godz. 00:25:52; 230v; okoliczność bezsporna).

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznała M. O. od dnia 1 września 2011 roku rentę rodzinną w wysokości 659,80 zł (dowód: decyzja zmieniająca rentę rodzinną, k. 101-101v; okoliczność bezsporna).

R. O. doświadcza niepokoju, zamartwia się, ma poczucie słabości, kruchości i niedoskonałości. Ma ogromne trudności z powrotem do równowagi psychicznej, bowiem silne emocje utrudniają jej przystosowanie się do nowej, ciężkiej sytuacji, powstałej po śmierci męża (dowód: zeznania powódki R. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:25:52 do godz. 00:37:33; 230-230v; okoliczność bezsporna).

W związku z powyższym, w okresie od 2009 roku do maja 2010 roku, leczyła się z powodu nerwicy sytuacyjnej (tragiczna śmierć męża) (dowód: zaświadczenie, k. 98; okoliczność bezsporna).

Biegli sądowi z zakresu psychiatrii i psychologii stwierdzili, że od 2009 roku wystąpił u niej odczyn psychiczny za śmierć męża, odbierany przez cały czas jako nieodwracalna, dotkliwa strata. Pojawiło się u niej obniżenie nastroju, pesymistyczna ocena swojej sytuacji i perspektyw na przyszłość, zmniejszenie zdolności odczuwania radości, luminacje przykrych treści i wolno płynący lęk. Powyższe prowadziło do zdiagnozowania u R. O. zaburzeń adaptacyjnych z objawami depresyjno-lękowymi. Obecnie jednak, nasilenie objawów jest mniejsze, niż w początkowym okresie po śmierci męża i jest to raczej efekt czasu, niż przyjmowanych leków.

Biegli sądowi podkreślili, że zaburzenia R. O. są potencjalnie całkowicie odwracalne.

W związku z powyższym, R. O. doznała 5-cio %-owego długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (dowód: opinia sądowo-psychiatryczna i psychologiczna, k. 219-221v).

Obecnie R. O. samodzielnie prowadzi gospodarstwo domowe. Utrzymuje się z wynagrodzenia o pracę, będąc zatrudnioną w tym samym zakładzie pracy. Oprócz powyższego, nie posiada ona żadnego źródła dochodu. Wprawdzie jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o pow. 1,7525 ha, jednak z uwagi na okoliczność, że nie jest w stanie sama się nim zajmować, jak również nie może znaleźć dzierżawcy, również z tego tytułu nie uzyskuje jakiegokolwiek dochodu, mimo iż, ponosi koszty związane z uiszczaniem podatku rolnego (dowód: zeznania powódki R. O., protokół skrócony rozprawy, k. 188 od godz. 00:25:52 do godz. 00:37:33; 230-230v; okoliczność bezsporna).

W dniu 29 stycznia 2010 roku powodowie, za pośrednictwem Spółki jawnej (...) w K., dokonali zgłoszenia szkody w Towarzystwie (...) Spółce Akcyjnej Oddział w L., domagając się po 150 000zł z tytułu zadośćuczynienia i po 150 000zł tytułem odszkodowania.

Decyzjami z dnia 4 czerwca 2012 roku, pozwane towarzystwo ubezpieczeń przyznało R. O.: 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 7.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej.

Natomiast M. O.: 17.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego i 7.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej (dowód: decyzje, k. 96, 97; okoliczność bezsporna).

W ocenie Sądu Okręgowego celem odszkodowania przewidzianego w art. 446 § 3 k.c. jest zrekompensowanie rzeczywistego znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego. Powszechnie aprobowany jest pogląd, iż przepis ten ma umożliwić naprawienie szkód majątkowych, aczkolwiek niekiedy trudnych do uchwycenia i wymierzenia.

Zwrot "znaczne pogorszenie sytuacji życiowej" należy odczytywać nie tylko w materialnym aspekcie zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego, ale w szerszym kontekście, uwzględniającym przesłanki pozaekonomiczne określające tę sytuację. Ponadto pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości polepszenia warunków życia.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, art. 446 § 3 k.c. obejmuje zmiany w sferze dóbr niematerialnych, niemniej jednak, tylko te, które rzutują na sytuację materialną.

W ocenie Sądu skutek śmierci ojca i męża powodów doszło do znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej. Za życia męża powódka nie musiała borykać się z problemami finansowymi, bowiem jego przedsiębiorczość, zaradność i pracowitość dawały rodzinie perspektywy stabilnych i godnych warunków życia.

Uznając, że dochód osiągany przez zmarłego był trudny do sprecyzowania, Sąd uznał, że niewątpliwie dostarczał on środków finansowych wielokrotnie wyższych od wynagrodzenia powódki.

Istotną jest również okoliczność, że w momencie przebywania w kraju, K. O. wykonywał różnego rodzaju prace związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, tj. bieżące naprawy i remonty domu, (zakupił nowy piec, ułożył „nową kostkę”), budynków gospodarczych oraz samochodu.

Ponadto powódka, na skutek śmierci męża, utraciła realną możliwość polepszenia warunków życia na przyszłość. Znacznie wyższe zarobki męża pozwalały na pokrycie miesięcznych wydatków związanych z utrzymaniem domu i zapewniały spokojną egzystencję. Jego wiek oraz stan zdrowia, nie przeszkadzał mu bowiem w prowadzeniu aktywności życiowej.

W wyniku śmierci K. O., sytuacja życiowa uległa znacznemu pogorszeniu również w odniesieniu do osoby powoda M. O.. W wyniku śmierci ojca, został on przede wszystkim pozbawiony osobistych starań ojca o jego wychowanie i utrzymanie.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd doszedł do przekonania, iż globalne kwoty po 70.000 zł na rzecz każdego z powodów tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, w okolicznościach niniejszej sprawy są w pełni zasadne. A zatem, pomniejszając wskazane powyżej kwoty o kwoty przyznane powodom z tegoż tytułu w toku postępowania likwidacyjnego, Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów kwoty po 63.000 zł.

Natomiast roszczenie powodów o zasądzenie zadośćuczynienia jest uzasadnione na podstawie 446 § 4 k.c., który ma celu kompensatę powstałej krzywdy, tzn. szkody o charakterze niemajątkowym po stronie najbliższych zmarłego poszkodowanego.

W otwartym katalogu uniwersalnych kryteriów, które są pomocne w określaniu wysokości zadośćuczynienia dla najbliższych, należy zaliczyć takie czynniki, jak: długotrwałość cierpienia i bólu po śmierci najbliższego, trauma, ogrom doznanego cierpienia; poczucie osamotnienia, cierpienia natury moralnej i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej; stopień krzywdy wynikający z utraty pomocy, wsparcia i opieki osoby bliskiej; poczucie straty, żalu, tęsknoty, silne przeżywanie żałoby po zmarłym; utrata czerpania przyjemności z życia rodzinnego; wiek uprawnionego do zadośćuczynienia; potencjalny okres traumy najbliższych i dochodzenia członków rodziny do względnej normalności.

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy, Sąd doszedł do przekonania, iż roszczenia powodów o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w wyniku śmierci osoby bliskiej są w pełni zasadne w wysokości dochodzonej pozwem. Sąd uznał za kwotę odpowiednią zadośćuczynienia sumy po 100.000 zł i po pomniejszeniu tychże kwot o kwoty wypłacone przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego, Sąd zasądził: na rzecz powódki – kwotę 80.000 zł, zaś na rzecz powoda – kwotę 83.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Od zasądzonych na rzecz powodów kwot, Sąd zasądził odsetki od dnia 18 maja 2013 roku do dnia zapłaty, tj. od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu towarzystwu ubezpieczeń odpisu pozwu, stanowiącego, zgodnie z dominującym poglądem doktryny oraz judykatury, swego rodzaju wezwanie do zapłaty, a więc od tej daty pozwany pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia, zgodnie z treścią art. 455 k.c. Wskazać należy, że powodowie nie przedstawili dowodu przedprocesowego wezwania pozwanego do zapłaty na ich rzecz roszczeń o stosowne odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oraz roszczeń o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w wyniku śmierci osoby bliskiej.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. stanowiącego o zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu oraz na podstawie art. 113 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku „o kosztach sądowych w sprawach cywilnych” (Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja powodów jest uzasadniona w całości natomiast apelacja pozwanego w części.

Uzasadniona jest apelacja powodów co do daty wymagalności roszczenia z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia ze względu na przedprocesowe wezwanie pozwanego do zapłaty, co przyznał pozwany w odpowiedzi na pozew. Z tych względów zgodnie z art. 455 kc i art. 481 § 1 kc i w zw. z art. 14 § 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, roszczenie powodów stało się wymagalne po 30 dniach od daty zgłoszenia roszczenia ubezpieczycielowi tym bardziej,

że wielkość szkody odniesionej przez powodów była ustalona. Wypłacone przez ubezpieczyciela kwoty w postępowaniu likwidacyjnym były oczywiście zaniżone.

Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustalił datę początkową zasądzenia odsetek od zasądzonych kwot odszkodowania i zadośćuczynienia na dzień 6 marca 2010r. zgodnie z żądaniem powodów. Tym samym apelacja powodów została uwzględniona w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadniona jest również apelacja pozwanego kwestionująca wysokość zasądzonych przez Sąd Okręgowy kwot odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 kc.

Przede wszystkim wskazać należy, że po wprowadzeniu do kodeksu cywilnego art. 446 § 4 kc dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące wykładni art. 446 § 3 kc musi uwzględniać fakt, że szkoda niemajątkowa w postaci krzywdy odniesionej przez osoby najbliższe zmarłego podlega naprawieniu wyłącznie na podstawie wprowadzonego art. 446 § 4 kc.

Z tego względu odszkodowanie w rozumieniu art. 446 § 3 kc może dotyczyć wyłącznie szkody majątkowej wynikającej ze znacznego pogorszenia sytuacji życiowej uprawnionych wskutek śmierci osoby bliskiej. Zatem strona dochodząca odszkodowania na podstawie tego przepisu ma obowiązek udowodnienia przesłanki odszkodowania w postaci znacznego pogorszenia sytuacji życiowej uprawnionych. Ze względu jednak na specyfikę odszkodowania przewidzianego w art. 446 § 3 kc wyliczenie takiej szkody nie zawsze będzie mogło być precyzyjne. Uwzględnienie roszczenia w tym zakresie winno wynikać z materiału dowodowego zebranego w sprawie. Uzasadnienie Sądu Okręgowego nie zawiera w tym zakresie żadnych wskazówek pozwalających na skontrolowanie wysokości przyjętej przez Sąd kwoty odszkodowania. Sąd nie powołał również art. 322 kpc jako podstawy orzekania.

Przedstawiony Sądowi materiał dowodowy potwierdza, że śmierć męża i ojca powodów, osoby zapewniającej byt rodziny i stanowiącej główne źródło przychodów, pozwalających na utrzymanie zadawalającego poziomu życia, stanowiło dla powodów przyczynę znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej po jego śmierci.

W świetle zeznań powódki i świadka G. W. powód był dobrym fachowcem wykonującym roboty budowlane jako pracownik sezonowy w Anglii i w kraju. Z zeznań powódki wynika, że w okresie gdy przebywał za granicą przesyłał pieniądze w wysokości średnio 800 funtów miesięcznie. Natomiast świadek W. zeznał, że pracując w kraju K. O. mógł zarobić od 2500 do 4000zł miesięcznie. Kwoty te wobec braku innych danych winny stanowić punkt wyjścia do ustalenia rocznych przybliżonych dochodów powoda. Ze względu na sezonowy charakter wykonywanej pracy Sąd Apelacyjny przyjął, że K. O. pracował za granicą przez sześć miesięcy w roku z dochodem średnim w wysokości 4000zł miesięcznie natomiast w kraju przez trzy miesiące, z wynagrodzeniem średnim w wysokości 3000zł miesięcznie. Zatem roczny przychód K. O. wynosił ok. 33 000zł Kwota ta przynajmniej w przybliżeniu pozwala zobrazować w jakim stopniu uległy obniżeniu przychody rodziny O. po śmierci K. O.. Mając na uwadze, że zasądzone na podstawie art. 446 § 3 kc odszkodowanie ma na celu zapewnienie najbliższym członkom rodziny przystosowanie się do nowych warunków zaistniałych po śmierci K. O. Sąd Apelacyjny uznał, że kwota 33 000zł winna stanowić kwotę odszkodowania należną każdemu z powodów i po uwzględnieniu wypłaconych przez ubezpieczyciela sum w postępowaniu likwidacyjnym [po 7 000zł], na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 i 3 i obniżył zasądzone kwoty odszkodowań do kwot po 26 000zł na rzecz każdego z powodów.

Apelacja pozwanego kwestionująca wysokość zadośćuczynienia zasądzonego na rzecz powoda jest oczywiście nieuzasadniona. Mając na uwadze, że powód utracił ojca będąc w wieku szkolnym, przed maturą, tracąc wsparcie osoby bliskiej w okresie życia, w którym kontakt z ojcem i jego pomoc były mu niewątpliwie najbardziej potrzebne, ze względu na zamiar kontynuowania planów edukacyjnych i wchodzenie w dorosłe życie, przyjętą przez Sąd Okręgowy kwotę zadośćuczynienia w wysokości 100 000zł nie sposób uznać za wygórowaną, co czyni w tym zakresie apelację pozwanego bezzasadną.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu stanowi wyłącznie konsekwencję rozstrzygnięcia uwzględniającego roszczenia powodów. Zmniejszenie odszkodowania przez Sąd Apelacyjny nie wpływa na konieczność obniżenia wynagrodzenia dla pełnomocnika powodów, gdyż nadal odpowiada ono stawkom przewidzianym w Rozporządzeniu.

Z uwagi jednak na obniżenie zasądzonej kwoty odszkodowania należność Skarbu Państwa z tytułu opłaty sądowej, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni, podlegała zmniejszeniu, czemu Sąd Apelacyjny dał wyraz zmieniając punkt 8 wyroku Sądu pierwszej instancji.

Wobec uwzględnienia apelacji stron w przybliżonej wysokości Sąd Apelacyjny zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu w postępowaniu odwoławczym na podstawie art. 100 kpc.